

ชื่อผลงาน : การบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วม

ชื่อหน่วยงาน : กรมชลประทาน

รางวัลที่ได้รับ : - รางวัลคุณภาพการให้บริการประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2553

- รางวัล United Nations Public Service Awards 2011

สาขาการส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ

เกี่ยวกับนโยบายผ่านกลไกด้านนวัตกรรม (Fostering participation

in policy-making decisions through innovative mechanisms)

กรมชลประทานมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ท่วถึง และเป็นธรรม กระบวนการสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำได้บรรลุเป้าหมายตามอำนาจหน้าที่ คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำทุกระดับอย่างบูรณาการ ซึ่งสามารถบริหารจัดการน้ำได้ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยกรมชลประทานได้ดำเนินการริเริ่มโครงการ “การบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการภาคประชาชนและองค์กรผู้ใช้น้ำ ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ขึ้น ซึ่งเป็นการดำเนินการบริหารจัดการน้ำโดยอาศัยรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ประชาชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหา/สถานการณ์ก่อนที่จะเริ่มโครงการ

การจัดสรรน้ำให้แก่ผู้ใช้น้ำได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญของกรมชลประทาน ซึ่งมีแหล่งน้ำที่ต้องดูแลทั่วประเทศ ทำให้จำเป็นต้องมีบุคลากรปฏิบัติงานจำนวนมาก แต่จากการปฏิรูประบบราชการ กรมชลประทานมีนโยบายในการลดอัตรากำลัง จึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานลดลงในปี พ.ศ. 2546 จาก 9,000 คน เหลือ 6,000 คน และลูกจ้างจาก 50,000 คน เหลือ 20,000 คน ทำให้ขาดบุคลากรในการดูแลการชลประทานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ที่สำคัญ โครงสร้างการบริหารชลประทานได้ล้มเหลวลง เนื่องจากประชาชนขาดความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ชลประทาน โดยประชาชนผู้ใช้น้ำไม่มีสิทธิหรือโอกาสในการเข้าไปร่วมดูแล ตัดสินใจในการบริหารการใช้น้ำของโครงการจัดสรรน้ำอุทกนิคมการเมืองท้องถิ่นแทรกแซง ทำให้เกิดปัญหาในการแย่งน้ำระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ประกอบกับชาวบ้านขาดจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของ และความไม่เข้าใจในการบริหารจัดการส่งน้ำ การไม่ให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษา การใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด ความไม่เข้าใจกันระหว่างภาครัฐและเกษตรกรจนเกิดการชุมนุมร้องเรียนของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ รวมถึงความขัดแย้งระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมชลประทานจึงได้มีแนวคิดในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บกักน้ำไว้ใช้ จนกระทั่งแบ่งปันด้วยความเป็นธรรม

และเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มต้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา กระจเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

แนวทางการแก้ปัญหา และผลประโยชน์ที่สำคัญที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระจเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ชลประทานในการดูแลกว่า 130,000 ไร่ และมีลำห้วยกระจเสียว เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้านหลายร้อยชีวิต และเป็นแหล่งพึ่งพาทางการเกษตร ซึ่งหลายสิบปีที่ผ่านมาการบริหารจัดการน้ำประสบปัญหาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกรมชลประทานกับชาวบ้าน และเกษตรกรด้วยตนเอง ดังนั้น กรมชลประทานจึงนำหลักการ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” เข้ามาบริหารจัดการชลประทาน โดยให้ภาคประชาชนและองค์กรผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งการร่วมคิดและเสนอความเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามผลในทุกขั้นตอนของการส่งน้ำ ด้วยรูปแบบการจัดตั้ง “คณะกรรมการจัดการชลประทาน” (Joint Management Committee for Irrigation: JMC) ซึ่งเป็นคณะกรรมการภาคประชาชน ที่ประกอบด้วยผู้แทนจาก 4 ส่วน คือ กลุ่มเกษตรกร องค์กรผู้ใช้น้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเกษตรอำเภอ การประปาด่านช้าง และบริษัทเอกชน คณะกรรมการฯ ที่จัดตั้งขึ้นมีหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารจัดการชลประทาน ดังนี้

1) พิจารณากำหนดความเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำกระจเสียวจนถึงแปลงนา ในแต่ละฤดูกาล เพื่อแพร่กระจายน้ำตรงต่อความต้องการของเกษตรกรเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และประหยัด อันได้แก่ การกำหนดฤดูกาลส่งน้ำแผนการปิด-เปิดน้ำ วิธีการส่งน้ำ เป็นต้น

2) การบำรุงรักษาระบบชลประทาน อันได้แก่ การกำหนดปฏิทินการบำรุงรักษา วิธีการบำรุงรักษาแผนการบำรุงรักษาและการประชาสัมพันธ์

3) การดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์จากน้ำชลประทานมีผลสูงสุด รูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบประชาชนมีส่วนร่วม ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา กระจเสียว ก่อให้เกิดประโยชน์ในทุกระดับ โดยเฉพาะเกษตรกรและผู้ใช้น้ำต่าง ๆ อาทิ

- ในปี พ.ศ. 2552 เกษตรกรสามารถลดปริมาณการใช้น้ำลงไปได้ 10 ล้านลูกบาศก์เมตร และในน้ำแล้งยังสามารถทำการเกษตรได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ ยังสามารถปลูกพืชได้หลายชนิด ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิมปีละ 117,000 บาท เป็น 156,990 บาท และยังเพิ่มผลผลิตของข้าวและอ้อยจาก 2,000 กิโลกรัม/ไร่ เป็น 2,530 กิโลกรัม/ไร่ และ จาก 2,125 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 2,635 กิโลกรัมต่อไร่ตามลำดับ ส่วนอ้อยได้เพิ่มขึ้นจาก 25 ตัน/เอเคอร์ เป็น 35.4 ตัน/เอเคอร์ เกษตรกรสามารถลดเวลาการเตรียมแปลงเกษตรจาก 6 สัปดาห์เหลือเพียง 4 สัปดาห์ เพราะการทำชลประทานที่รวดเร็วขึ้น

ซึ่งมาจากการลดความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างเกษตรกรและเกษตรกร เกษตรกรและกรมชลประทาน เกษตรกรมีความพึงพอใจ และสามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- จำนวนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานดูแลรักษาโครงการกระเสียวที่มี 110 คนในปี พ.ศ. 2544 และ 58 คนในปี พ.ศ. 2553 ทำให้กรมชลประทานสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนของเงินเดือนได้ 9,360,000 บาท และประหยัดงบประมาณประจำปีในการดูแลรักษาคลองได้ 1,599,990 บาท
- ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน และสามารถเพิ่มรายได้ รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดี ให้กับเกษตรกรที่มีจำนวนร้อยละ 34 ของประเทศไทย อีกทั้งช่วยสร้างความมั่นคงด้านอาหารด้วย

กลยุทธ์ที่นำมาใช้ให้โครงการประสบผลสำเร็จ

การจัดการระบบของกรมชลประทานที่ไม่มีประสิทธิภาพในด้านการแบ่งสรรน้ำที่ไม่เท่าเทียมกันและกำลังคนที่ลดลง ส่งผลให้กรมชลประทานมีแนวคิดที่จะพัฒนาการจัดการระบบชลประทานให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการร่วมมือกับเกษตรกรในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการจัดการชลประทาน (PIM) คือ จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานตามท่อส่งน้ำ แยกส่งน้ำต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่ รวมกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานหลาย ๆ กลุ่มในคลองซอย หรือคลองแยกซอยเดียวกัน โดยยกระดับเป็นกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน จัดตั้งอาสาสมัครชลประทานเพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานกับโครงการชลประทานในการส่งน้ำและบำรุงรักษา ร่วมกันบริหารจัดการน้ำระดับโครงการฯ ตั้งแต่อ่างเก็บน้ำจนถึงระบบส่งน้ำ ระดับคลองส่งน้ำเพื่อนำไปสู่ระบบแปลงนา โดยมีสำนักงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมสาธารณะเป็นผู้รับผิดชอบ พร้อมกับการฝึกฝนและพัฒนาเจ้าหน้าที่ชลประทานไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งยังมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปใช้ในโครงการด้วย ซึ่งโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียวมีผู้ร่วมโครงการทั้งหมด 4 ฝ่าย คือ ผู้บริหารของกรมชลประทาน สำนักงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมสาธารณะ สำนักงานดูแลรักษากระเสียวและผู้ใช้น้ำ โดยผู้ใช้น้ำที่อ่างเก็บน้ำกระเสียวประกอบด้วย เกษตรกรทั้งหมด 6,740 คน รวมถึงองค์กรโรงงานน้ำตาล และโรงงานเอทานอล

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว เป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อร่วมกันสร้างและพัฒนาเครือข่ายของผู้ใช้น้ำภายในโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ร่วมกันประชุมและศึกษาเพื่อการพัฒนา โดยมีกฎของผู้ใช้น้ำคือ ต้องเข้ามาร่วมมือและเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรองค์กรผู้ใช้น้ำ และ JMC เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการภาคประชาชน มีหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารจัดการชลประทาน ให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการชลประทานระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร โดยมีการวางแผนกลยุทธ์จัดตั้งสำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาบุคลากรและเครือข่ายการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะอาสาสมัครชลประทาน ผลิตสื่อและเอกสารต่าง ๆ เช่น คู่มือ หนังสือ วีดิทัศน์ แผ่นพับ และ

โปสเตอร์ เป็นต้น คัดเลือกสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานดีเด่น และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถาบันเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมชลประทาน เกษตรกรผู้ใช้น้ำและประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ สำนักงานดูแลรักษาโครงการกระเสียว ยังจัดให้มีการมอบรางวัลกับองค์กรผู้ใช้น้ำ (วิธีการจัดการน้ำ) ที่มีความโดดเด่นในระดับภูมิภาคและระดับชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 การจัดการแหล่งน้ำจากคลองชลประทานของคณะกรรมการบริหารร่วมกันของกรมชลประทาน (JMC) ระดับที่ 2 การจัดการแหล่งน้ำจากคลองชลประทานของกลุ่มผู้ใช้น้ำ และระดับที่ 3 การจัดการแหล่งน้ำจากคลองชลประทานของกลุ่มผู้ใช้น้ำทุกคนที่ได้รับสิทธิในการจัดสรรน้ำ

ขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาโครงการ และการนำไปปฏิบัติ

ปัจจัยสำคัญในการเริ่มต้นของการพัฒนาโครงการระบบชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำ คณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) และอาสาสมัครชลประทาน คือ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนโดยอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน เช่น ในระดับคลองที่มีพื้นที่อย่างน้อย 400 เอเคอร์ ควรจะมีการบริหารและจัดสรรน้ำอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดตั้งหัวหน้าและเกษตรกรผู้ร่วมใช้น้ำ ว่ามีการใช้ปริมาณน้ำอย่างไร เป็นต้น

คณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ได้ร่วมกันดูแลระดับน้ำและทรัพยากรในอ่างเก็บน้ำ โดยทำการวางแผนและจัดสรรน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรกรรมในฤดูต่าง ๆ ซึ่งมีอาสาสมัครที่เป็นเกษตรกรสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมกันในพื้นที่ 1,000-2,000 เอเคอร์ ที่ได้รับการแต่งตั้ง ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ชลประทานให้ประชาชนและเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการน้ำชลประทาน

การปฏิบัติงานของโครงการ เริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำคลองในทุกพื้นที่และทำการรวมกลุ่มการใช้แบบบูรณาการ โดยมีกรมชลประทานและอาสาสมัครเป็นผู้ร่วมดำเนินการ ซึ่งจะมีคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารน้ำของเกษตรกร โดยในปี พ.ศ. 2543-2544 มีสำนักงานการบำรุงรักษากลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมด 278 กลุ่ม มารับการฝึกอบรมตามแนวความคิดของการมีส่วนร่วมการจัดการชลประทาน (PIM) เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครทั้งหมด 29 กลุ่มอยู่ในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว และในปีต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการทั้งหมด 51 คน ซึ่งมาจากตัวแทนจากกลุ่มผู้ใช้น้ำ 29 คน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เทศบาลในพื้นที่รวม 11 คน ตัวแทนจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว 4 คน และตัวแทนจากภาครัฐและเอกชน 7 คน ได้แก่ เกษตรอำเภอ 4 คน การประปาอำเภอด่านช้าง และตัวแทนจาก 2 โรงงาน มาดำเนินงานในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว

อุปสรรคสำคัญที่เผชิญ และวิธีการจัดการหรือเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ

การดำเนินงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว พบว่ามีอุปสรรคที่สำคัญดังนี้

1. ทศนคติของเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ไม่ยอมปรับเปลี่ยนในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ดังนั้น กรมชลประทานได้แก้ไขโดยจัดการฝึกอบรมตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมการจัดการชลประทาน (PIM) เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานและกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

2. เกษตรกรไม่เข้าใจและไม่ยอมรับรูปแบบการดำเนินงานแบบใหม่ จึงต้องสร้างให้เกษตรกรเข้าใจในแนวคิดของการมีส่วนร่วมการจัดการชลประทาน (PIM) ด้วยการฝึกอบรมในเรื่องเทคนิคการบริหารจัดการน้ำและเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่เกิดความใกล้ชิดกับเกษตรกรมากขึ้นด้วย

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ทำงานร่วมกันในการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้น กรมชลประทานจึงจัดให้มีการอบรมในระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาของงบประมาณและวิธีการใช้งบประมาณที่ถูกต้อง

4. เกษตรกรขาดทักษะและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ จึงเกิดความลังเลในการร่วมมือกัน ดังนั้น กรมชลประทานจึงได้จัดหลักสูตรฝึกอบรม 3 ปี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- อบรมเชิงปฏิบัติการ 5 วัน กลุ่มละ 25 คน เกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของการจัดการ และผู้ที่ผ่านการอบรมในขั้นแรกจึงจะมีสิทธิ์ไปอบรมต่อไป

- อบรมตามหลักของการช่วยเหลือตนเองและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นตามหลักทางตะวันตกและตะวันออก โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ คือ บุคลิกขั้นพื้นฐานของธรรมชาติและความสัมพันธ์มนุษย์ ภาวะของการเป็นผู้นำ อำนาจต่อรองในการปฏิบัติงานและกลไกการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง ซึ่งจะใช้เวลาในการอบรม 4 วัน

- อบรมการพัฒนาทักษะการเป็นผู้อำนวยความสะดวก จากผู้ที่ผ่านอบรมในปีที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรการมีส่วนร่วมการจัดการชลประทาน (PIM) ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรเริ่มต้น หลักสูตรชั้นกลาง หลักสูตรชั้นสูงและหลักสูตรการสร้างจิตสำนึกที่ช่วยสร้างทักษะการบริหารจัดการในการประชุมสาธารณะ โดยใช้เวลาในการอบรมทั้งหมด 4 วัน

5. เนื่องจากพื้นที่ของการดำเนินงานมีขนาดใหญ่ จึงเป็นเรื่องยากที่โครงการจะสำเร็จในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้กำหนดแผนการปฏิบัติงานและประเมินผลขึ้นมา พร้อมกับทำการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสมบูรณ์

การสร้างความยั่งยืนและการขยายผลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ

ประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้ความต้องการใช้น้ำของทุกภาคส่วนเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น กรมชลประทานจึงริเริ่มโครงการพัฒนาการจัดการน้ำและการชลประทานอย่างยั่งยืน โดยกำหนดเป็นภารกิจหลักในการจัดสรรน้ำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นธรรมและเพียงพอ และการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการในตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา และเป้าหมายสูงสุด คือ การจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำและมีคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ทั่วทุกพื้นที่ของกรมชลประทาน ซึ่งเมื่อจัดตั้งคณะกรรมการแล้วสมาชิกทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการตั้งกฎ โดยหน้าที่รับผิดชอบจะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพื้นที่ จำนวนสมาชิกอาจมีตั้งแต่ 10 คน จนถึง 30,000 คน รวมถึงการกำหนดค่าใช้จ่ายในพื้นที่การใช้น้ำเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและบำรุงรักษาตามข้อตกลงของสมาชิก ยกตัวอย่าง สมาชิกเพียงครั้งเดียว 20-37 บาท/คนต่อปี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ผลกระทบ (Impact) และบทเรียน (Lessons learned) ที่ได้รับจากโครงการ

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่ใหญ่ที่สุด เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง น้ำตาล เนื้อสัตว์ปีก กุ้ง สับปะรดกระป๋องและทุ่นกระป๋อง โดยมีที่ดินในการทำการเกษตรเป็นอันดับ 8 ของโลก และในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยนับเป็น 1 ใน 3 ของประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรมากที่สุดด้วย ทำให้การบริหารจัดการน้ำมีความสำคัญมากในการเพาะปลูกพืช

ความคิดริเริ่มในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทย เริ่มมาจากการสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ การแบ่งปันการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน เพื่อพัฒนาไปสู่การทำเกษตรที่ยั่งยืน

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ คือ การสร้างความรู้สึกร่วมกันถึงความเป็นเจ้าของร่วมกันของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ที่นำไปสู่การจัดตั้งองค์กรและมีคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ผ่านการอบรมและสัมมนาต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรรู้สึกถึงคุณค่าและประโยชน์ของการใช้น้ำ รวมถึงความใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาของเจ้าหน้าที่กรมชลประทานด้วย และสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้ยั่งยืนต่อไป
